

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-
наукового інституту
«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Писаревський М.І.

“ 27 ” серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
(шифр і назва)
спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)
освітні програми «Міжнародні відносини», «Світова політика та дипломатія»
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)
факультет ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“27” серпня 2026 року, протокол №1

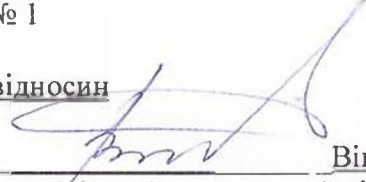
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Солових Віталій Павлович, д.держ.упр., професор, професор кафедри міжнародних відносин

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

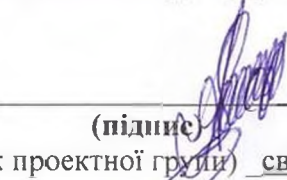
Протокол від “26” серпня 2026 року № 1

Завідувачка кафедри міжнародних відносин

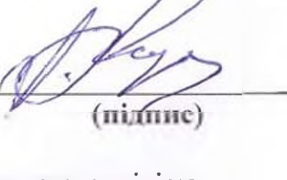

(підпис) Вінникова Н.А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітніх програм міжнародні відносини, світова політика та дипломатія

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) міжнародні відносин

(підпис) Панасенко Г.С.
(прізвище та ініціали)

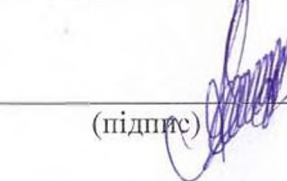
Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) світова політика та дипломатія

(підпис) Парфіненко А.Ю.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від “27” серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

(підпис) Панасенко Г.С.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політичні студії» складена відповідно до освітньо-професійних програм «Міжнародні відносини» та «Світова політика та дипломатія» підготовки бакалавра за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою дисципліни є формування у здобувачів здатності цілісно розуміти політику як суспільне й міжнародне явище, критично осмислювати її закономірності та сучасні трансформації, засвоювати ключові категорії й методи політичної науки для аналізу внутрішніх і зовнішніх процесів, а також вироблення компетентності самостійно здобувати й застосовувати знання для прийняття рішень, захисту національних інтересів України та активної участі у розвитку демократичного суспільства.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: є опанування студентами фундаментальних теоретичних підходів і методів політології, розвиток уміння аналізувати політичні процеси у внутрішньому та міжнародному вимірах, формування здатності критично оцінювати політичні ідеї, інститути та практики, застосовувати здобуті знання для пояснення динаміки влади, держави, політичної свідомості й ідеологій, політичних систем і режимів, а також вироблення навичок прийняття обґрунтованих і добросовісних рішень та відстоювання національних інтересів України в умовах глобалізаційних викликів.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й

Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16/16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год	год.
Індивідуальні завдання	
-	

У разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

– загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК14. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

– спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень

міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН18. Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

1.8. Пререквізити: опанування загальношкільного курсу з суспільних предметів.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність політики як суспільного явища

Визначення та підходи до вивчення політики у контексті міжнародних відносин. Структура політики та її компоненти, що впливають на глобальні й регіональні процеси. Основні підходи до визначення предмету політології як науки про політику та міжнародні відносини. Функції політології та їх значення для аналізу зовнішньої політики. Основні категорії, принципи та закони політичної науки. Методи політології у дослідженні міжнародних процесів.

Тема 2. Історія політичної думки

Функції історії політичної думки та її значення для розуміння сучасних міжнародних відносин. Етапи становлення світової політичної думки і відображення в них проблем влади, держави та міжнародної політики. Становлення сучасної політології і основні школи сучасності в аналізі глобальної політики.

Тема 3. Влада як центральний елемент політики

Підходи до визначення влади в національних та міжнародних контекстах. Елементи владних відносин і їх взаємодія у внутрішній та зовнішній політиці.

Тема 4. Держава як елемент політичної системи

Теорії походження, атрибути та форми державного устрою у порівняльному вимірі. Правова та соціальна держава: особливості, роль у забезпеченні національних інтересів. Державний устрій України та його вплив на реалізацію зовнішньої політики.

Тема 5. Політична свідомість та політичні ідеології сучасності

Види та функції політичної свідомості у формуванні суспільних і міжнародних процесів. Форми прояву, функції та основні ідеологічні течії сучасності. Лібералізм та неолібералізм у глобальній політиці. Консерватизм та неоконсерватизм як чинники міжнародних відносин. Соціал-демократія та її вплив на політичні процеси.

Тема 6. Політична система

Визначення та основні риси політичної системи суспільства. Складові та функції політичної системи у взаємозв'язку з міжнародною політикою. Типологія політичних систем і їх вплив на зовнішньополітичну діяльність. Політична система України у світовому контексті.

Тема 7. Групи інтересів, політичні еліти та політичне лідерство

Роль груп інтересів та груп тиску у політиці на національному й міжнародному рівнях. Види, функції та способи рекрутування політичних еліт. Сутність, ознаки, види та теорії політичного лідерства у глобальній політиці.

Тема 8. Політичні проблеми сучасної України

Проблема демократизації системи влади в Україні у контексті європейської інтеграції. Проблема вдосконалення політичної системи з урахуванням міжнародних стандартів. Проблема вдосконалення виборчої системи як чинник демократизації. Проблема політичної модернізації України в умовах глобалізації. Проблема реформування територіальної організації влади в Україні та децентралізації.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Сутність політики як суспільного явища	11	2	2/0			7
Тема 2. Історія політичної думки	19	6	2/4			7

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
1		л	п/с	лаб	інд	с.р
Тема 3. Влада як центральний елемент політики	15	4	2/2			7
Тема 4. Держава як елемент політичної системи	15	4	2/2			7
Тема 5. Політична свідомість та політичні ідеології сучасності	15	4	2/2			7
Тема 6. Політична система	15	4	2/2			7
Тема 7. Групи інтересів, політичні еліти та політичне лідерство	15	4	2/2			7
Тема 8. Політичні проблеми сучасної України	15	4	2/2			7
Разом	120	32	16/16			56

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

4.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Історія політичної думки	2
2		2
3	Тема 3. Влада як центральний елемент політики	2
4	Тема 4. Держава як елемент політичної системи	2
5	Тема 5. Політична свідомість та політичні ідеології сучасності	2
6	Тема 6. Політична система	2
7	Тема 7. Групи інтересів, політичні еліти та політичне лідерство	2
8	Тема 8. Політичні проблеми сучасної України	2

	Разом	16

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність політики як суспільного явища	2
2	Тема 2. Історія політичної думки	2
3	Тема 3. Влада як центральний елемент політики	2
4	Тема 4. Держава як елемент політично= системи	2
5	Тема 5. Політична свідомість та політичні ідеології сучасності	2
6	Тема 6. Політична система	2
7	Тема 7. Групи інтересів, політичні еліти та політичне лідерство	2
8	Тема 8. Політичні проблеми сучасної України	2
	Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТА

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність політики як суспільного явища - Опрацювати та законспектувати підручник з політології (2020–2025 рр.), звернувши увагу на визначення політики та її функції. - Скласти схему «Структура політики та її основні компоненти». - Підготувати глосарій із 10–12 ключових термінів політичної науки. - Есе (1–1,5 стор.): «Чому політику називають мистецтвом управління суспільством?». - Проаналізувати наукову статтю (2022–2025 рр.) і виділити методи дослідження політичних процесів. - Навести приклади (3–4) застосування різних методів політології у вивченні міжнародних відносин.	7

	7. Скласти таблицю «Функції політології та їх значення для аналізу зовнішньої політики».	
2	Тема 2. Історія політичної думки 1. Скласти хронологічну таблицю основних етапів розвитку політичної думки. 2. Підготувати характеристику однієї з класичних теорій влади (Платон, Аристотель, Макіавеллі, Гоббс). 3. Написати порівняльний аналіз ідей Дж. Локка та К. Маркса щодо держави та влади. 4. Есе (1 стор.): «Які ідеї з історії політичної думки вплинули на формування сучасної політології?». 5. Проаналізувати сучасну статтю (2022–2025 рр.), де використовується спадщина класичної політичної думки. 6. Презентація (5–7 слайдів) про одну із сучасних шкіл політичної науки (неореалізм, лібералізм, конструктивізм). 7. Скласти 5–6 дискусійних питань для семінару.	7
3	Тема 3. Влада як центральний елемент політики 1. Дати письмове визначення «влади» у трьох наукових підходах. 2. Скласти схему «Елементи владних відносин» із поясненням. 3. Есе (1–1,5 стор.): «Політична влада як ресурс впливу у міжнародних відносинах». 4. Таблиця: «Порівняння влади у демократичних і авторитарних державах». 5. Приклади (2–3) з міжнародної політики, що демонструють механізми владного впливу. 6. Проаналізувати статті Конституції України, які визначають систему влади. Скласти глосарій із 8–10 термінів (влада, легітимність, авторитет тощо).	7
4	Тема 4. Держава як елемент політично= системи 1. Таблиця «Теорії походження держави». 2. Аналіз атрибутів держави (територія, населення, влада, суверенітет) з прикладами. 3. Есе (1 стор.): «Соціальна держава та її роль у забезпеченні національних інтересів». 4. Порівняльний аналіз форми правління у США, Франції та Україні. 5. Дослідити особливості правової держави в контексті євроінтеграції України. 6. Презентація (5–6 слайдів): «Державний устрій України у світовому контексті».	7

	7. Скласти перелік 5–7 проблем сучасної української державності.	
5	Тема 5. Політична свідомість та політичні ідеології сучасності 1. Скласти схему «Види політичної свідомості та їхні функції». 2. Есе (1–1,5 стор.): «Ідеології як чинник формування міжнародних відносин у ХХІ ст.». 3. Таблиця: порівняння лібералізму, консерватизму та соціал-демократії. 4. Приклади проявів лібералізму та неолібералізму у зовнішній політиці (2–3 кейси). 5. Презентація (5 слайдів): вплив консерватизму/неоконсерватизму на сучасну геополітику. 6. Перелік політичних партій сучасної України з визначенням ідеології. 7. Глосарій із 8–10 термінів (ідеологія, свідомість, лібералізм, консерватизм тощо).	7
6	Тема 6. Політична система 1. Скласти схему «Структура політичної системи суспільства». 2. Есе (1 стор.): «Взаємозв'язок політичної системи та міжнародної політики». 3. Таблиця «Типологія політичних систем» із прикладами. 4. Аналіз політичної системи України: сильні та слабкі сторони. 5. Конспект статті (2022–2025 рр.) про політичні системи. 6. Презентація (5–7 слайдів): «Роль політичної системи у зовнішньополітичній діяльності». 7. Підготувати 5–6 дискусійних питань для семінару.	7
7	Тема 7. Групи інтересів, політичні еліти та політичне лідерство 1. Таблиця «Типи груп інтересів» із прикладами. 2. Есе (1–1,5 стор.): «Роль політичних еліт у формуванні глобальної політики». 3. Схема «Форми політичного лідерства» з характеристикою. 4. Приклади (2–3) сучасних політичних лідерів різних типів. 5. Порівняльний аналіз методів рекрутування політичних еліт у світі.	7

	6. Презентація (6–7 слайдів): «Політичне лідерство у глобальній політиці XXI ст.». 7. Глосарій із 8–10 термінів (еліта, група тиску, харизма тощо).	
8	Тема 8. Політичні проблеми сучасної України 1. Есе (1–1,5 стор.): «Демократизація системи влади в Україні у контексті євроінтеграції». 2. Таблиця «Міжнародні стандарти політичної системи» та відповідність України. 3. Аналіз змін виборчої системи України після 2014 р. 4. Дослідження прикладів політичної модернізації інших країн для України. 5. Презентація (7–8 слайдів): «Реформа децентралізації в Україні та її наслідки». 6. Перелік 5–7 ключових політичних проблем сучасної України. 7. Скласти 5–6 дискусійних питань для семінару.	7
	Разом	56

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання, відповідно до навчального плану не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01.	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження,

	інших учасників міжнародних відносин.		екзаменаційна робота
РН04.	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН06	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН11.	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН18	Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), коригування та підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- виконання творчих завдань;

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Мінімальний бал для допущення до підсумкового контролю – 30 балів

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – **40 балів**.

Час на виконання – **до 80 хвилин**.

Вміст екзаменаційного білета та система оцінювання:

- Теоретичне питання 1 – 10 балів
- Теоретичне питання 2 – 10 балів
- Тести – 20 балів (10 тестових завдань × 2 бали)

Оцінювання теоретичних питань (1–2 питання по 10 балів кожне)

10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає; наводить визначення основних понять; глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання; правильно інтерпретує основні принципи і положення; демонструє розуміння етапів розвитку міжнародної інформації; виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни.

6–9 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, проте подекуди недостатньо аргументовано; розкриває зміст поставленого питання, використовуючи лише обов'язкову літературу; демонструє загальне розуміння суті дисципліни та значення інформації у системі наукового

знання.

3–5 балів – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, однак не демонструє цілісності засвоєних знань; відповідь має неузгоджений характер, наявні невідповідності щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни; допускаються граматичні помилки; відсутнє розуміння специфічності інформаційного потоку.

1–2 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно й поверхнево; недостатньо розкриває зміст поставлених питань; демонструє непослідовне трактування етапів становлення та розвитку міжнародної інформації; плутається в об'єкті та предметі дослідження; не володіє термінологією; не знає видатних персоналій; демонструє низьку грамотність.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок з дисципліни та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. **Загальна сума балів модульних і підсумкового семестрового контролю складає 100.**

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає роботу та отримує загальну нульову оцінку (0).

Екзаменаційна робота здається дистанційно **на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Політичні студії»

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 1 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Екз робо та	Сум а	
										Разо м
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	60	40	100
7	10	7	8	7	7	7	7			

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Поточне оцінювання з дисципліни

№ з/п	Загальна (максимальна) кількість балів	Складові до загальної кількості балів	Вид роботи
Тема 1	7	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	виконання завдань самостійної роботи
Тема 2	10	8	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	виконання завдань самостійної роботи
Тема 3	7	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	виконання завдань самостійної роботи
Тема 4	8	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		3	виконання завдань самостійної роботи
Тема 5	7	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою

№ з/п	Загальна (максимальна) кількість балів	Складові до загальної кількості балів	Вид роботи
		2	виконання завдань самостійної роботи
Тема 6	7	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	виконання завдань самостійної роботи
Тема 7	7	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	виконання завдань самостійної роботи
Тема 8	7	5	виступ на семінарському/практичному занятті / доповідь або підготовка презентації за темою
		2	виконання завдань самостійної роботи
Усього	60		

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (реферат, есе, презентація)	Критерії оцінювання
5	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його у процесі усних виступів і письмових відповідей. Демонструє глибоке та всебічне розуміння змісту теоретичних питань і

	практичних завдань, використовуючи при цьому як обов'язкову, так і додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей. У основному розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Проте під час викладу окремих питань не завжди досягає достатньої глибини та аргументованості; допускаються окремі несуттєві неточності й незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	Студент у цілому володіє навчальним матеріалом, відтворює його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, проте без глибокого та всебічного аналізу, обґрунтування й аргументації. Не завжди використовує необхідну літературу. При цьому допускаються окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, подає його фрагментарно й поверхово, без належної аргументації та обґрунтування під час усних виступів і письмових відповідей. Недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. При цьому допускає суттєві неточності. Правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив лише окремі тестові завдання.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі обмеження та вимоги щодо використання буд-яких моделей ШІ:

1. Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену, якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирьох рівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	не задовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Дерев'янка, С. М. Методологія політичної науки : монографія. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2022. 412 с.
2. Мельник, Л. М., Дужа, І. А., Грек, І. М. Політологія : навч. посіб. Біла Церква : БНАУ, 2022. 494 с.
3. Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / за ред. Г. І. Зеленько. Київ : ІПіЕНД НАН України, 2023. 536 с.
4. Кузьо, Т. Russian Nationalism and the Russian-Ukrainian War. London : Routledge, 2022. 264 p.
5. Шляхтун, П. П. Політологія: історія та теорія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 527 с.
6. Пехник, А. В. Політична ідеологія : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2023. 64 с.
7. Кризи політичного розвитку в Україні: причини, зміст і способи нівелювання : монографія. Київ, 2022. 284 с.
8. Політична ідеологія та політична психологія : робоча програма навч. дисципліни. Ужгород : УжНУ, 2023. 32 с.
9. Політичні еліти і лідерство : навч. дисципліна / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2023. 28 с.
10. Ostrowski, M. Ideology. Cambridge : Polity Press, 2022. 320 p.

11. Kazharski, A. *Central Europe Thirty Years After the Fall of Communism : A Return to the Margin?* Lanham : Lexington Books, 2022. 214 p.
12. Minakov, M. *Inventing Majorities: Ideological Creativity in Post-Soviet Societies.* Stuttgart : ibidem-Verlag, 2022. 240 p.
13. Whatmore, R. *The History of Political Thought: A Very Short Introduction.* Oxford : Oxford University Press, 2023. 160 p.
14. Specter, M. G. *The Atlantic Realists: Empire and International Political Thought Between Germany and the United States.* Stanford : Stanford University Press, 2022. 312 p.
15. Eich, S. *The Currency of Politics: The Political Theory of Money from Aristotle to Keynes.* Princeton : Princeton University Press, 2022. 352 p.

Допоміжна література

1. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023 : щоріч. доп. / за ред. Є. І. Головахи. Київ : ІС НАН України, 2023. 343 с.
2. Гошовська, В. Еліти в українській політичній думці (кінець XIX – початок XX ст.) : конспект лекцій. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2024. 23 с.
3. Хорошилов, О. Ю. Політичні еліти та політичне лідерство : навч.-метод. посіб. Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2022. 95 с.
4. Регіональні політичні еліти в Україні : монографія / М. С. Кармазіна та ін. Київ : ІПіЕНД НАН України, 2019. 264 с.
5. Коротков, Д. С. Політична еліта України: становлення та розвиток у виборчому процесі : монографія. Харків : ХНЕУ, 2012. 212 с.
6. Pynnöniemi, K. Understanding Russia's War Against Ukraine. *Journal of Political Philosophy*. 2024. Vol. 32, no. 1. P. 12–29.
7. Rafalskyi, O. The Civilizational Choice of Ukraine and Modern Political Challenges. *Philosophy and Cosmology*. 2023. Vol. 30. P. 89–97.
8. Bodak, V. A. The Modern Russian-Ukrainian War and Transformation of Political Institutions. URL: <https://www.researchgate.net/publication/374113444> (дата звернення: 02.09.2025).
9. Biswas, A., Ghosh, S., Mondal, S. Dynamics of Political Narratives in Polarized Environments. *arXiv*. 2023. arXiv:2306.04379.
10. Mimkes, J. System Science in Politics: System Dynamics and Agent-Based Models. *arXiv*. 2023. arXiv:2310.01488.
11. Steffan, D. From Comedian to Leader: The Zelensky Phenomenon. *Journalism Studies*. 2025. Vol. 26(2). P. 174–189.
12. Tankovsky, O. From Populism to Pragmatism: The Evolution of Ukraine's Presidential Identity. *Acta Politica*. 2025. Vol. 60(1). P. 55–72.
13. Visual framings of the war in Ukraine. 2022. URL: <https://arxiv.org/pdf/2207.10135.pdf> (дата звернення: 02.09.2025).

14. Public Trust and Ukraine's Ideal Postwar Politician. Wilson Center. 2025. URL: <https://www.wilsoncenter.org> (дата звернення: 02.09.2025).
15. Ukraine's Not-So-Whole-of-Society at War: Local Governance in Wartime. US Army War College Review. 2025. Vol. 10(1).
16. Ukraine's Political Model Recast: Between Reform and Resistance. FIIA Briefing Paper. 2023. No. 365.
17. Why Ukraine Is Starting to Lose. Journal of Democracy. 2023. Vol. 34(4). P. 56–64.
18. Onuch, O., Hale, H. Zelensky Effect: Political Identity and Nationalism. 2022.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

http://st.zu.edu.ua/polit/metod_posib.htm
<http://shop.bambook.com/scripts/pos.showitem?v=2&ite=30816>
http://www.krok.edu.ua/kafedry/guman_disc/guman_disc.htm
http://www.krok.edu.ua/kafedry/guman_disc/discipliny/2.htm
http://www.franko.lviv.ua/faculty/pravo/politologiya_literatura.doc
http://dmmi.edu.ua/ucheba/facultets/met/mcm/dom/sem_7/polit.htm
<http://www.dgmi.edu.ua/ucheba/institutes/app/ema/predm/politologia.html>
http://www.znannya.org.ua/post/2/26_1.htm
<http://www.poglyad.com/others/?PHPSESSID=c0136f1f33588c4f6b6641d4d9c23620> http://www.agronmc.com.ua/nmcprop/zhurnal_1a.html
<http://www.library.zgia.zp.ua/ukr/index.php?text=Obmen>
<http://www.bo.net.ua/forum/index.php?showforum=12>
<http://www.ukrop.com.ua/directory/science/liberal/sociology?cur=0138-00-0-2-06-00-001-> <http://www.agronmc.com.ua/nmcprop/novteh41.html>
www.mon.gov.ua/education/higher/bks2005.doc
<http://www.eufimb.edu.ua/structure/divisions/bookshop/>
www.sumdu.edu.ua/ua/general/structure/branch/library/buletен/date/
<http://poglyad.com/article/139/?PHPSESSID=a78a94b48be8407b5c04c4008f547fb8> <http://www.pritvor.kiev.ua/notice/?&page=73>
<http://www.tspu.edu.ua/php1/include/resurs/kms/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО

студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі “Політичні студії”